

23.3.2017

140/331/17

Eduskunta
Lakivaliokunta

Viite: Asiantuntijalausuntopyyntöne 1.3.2017, HE 270/2016 vp

Hallituksen esitys tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta HE 270/2016 vp

Valtakunnanvoudinvirasto lausuu hallituksen esityksestä vain siltä osin kuin se koskee ulosottovalitusasioita käsitteleviä käräjäoikeuksia.

Asian aikaisempien vaiheiden aikana Valtakunnanvoudinvirasto on antanut lausuntonsa oikeusministeriön työryhmän mietintöön ”Käräjäoikeusverkoston kehittäminen” sekä oikeusministeriön ”Arviomuistioon käräjäoikeusverkoston kehittämishankkeesta”. Hallituksen esityksessä on pääosin huomioitu Valtakunnanvoudinviraston näissä lausunnoissaan esittämät seikat.

Yleistä

Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, ulosottolaitoksessa on vireillä rakenneuudistus. Tämän rakenneuudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2019 alusta lukien eli samaan aikaan kuin nyt kyseessä olevaan hallitukseen esitykseen perustuvan tuomioistuinlain muuttamisen.

Rakenneuudistuksen lähtökohtana on se, että ulosottolaitos toimii vuoden 2019 alusta lukien yhden viraston mallin mukaan, jonka toimialueena on koko maa. Suunnitelmien mukaan ulosottolaitos voi kuitenkin olla jakautunut alueisiin, joilla käsitellään näiden alueiden alueilla kotipaikan omaavien henkilöiden ulosottoasiat siltä osin kuin heidän asiansa käsitellään niin sanotun laajan täytäntöönpanon mallin mukaan. Tämä aluejako perustuisi maakuntajakoon. Tämän mallin mukaan asioiden käsittely vaatii pääsääntöisesti velallisten henkilökohtaista tapaamista ja ulosmitatun omaisuuden realisoimista. Laajan täytäntöönpanon kohteena olevien velallisten määrän arvioidaan olevan noin 20 % koko velallismäärästä.

Siltä osin kuin velallisten asioiden käsittely ei vaadi henkilökohtaista tapaamista tai realisoitavan omaisuuden ulosmittausta (pois lukien veronpalautukset ja pankkitilit), vaan ulosmittaus voi rajoittua vain toistuvaistulon ulosmittaukseen (palkka, eläke tms. tulo), asiat käsitellään niin sanotussa perustäytäntöönpanossa, joka ei ole alueisiin sidottua, vaan nämä ulosottoimet voidaan tehdä keskitetyn mallin mukaan missä päin tahansa Suomea riippumatta velallisen asuinpaikkakunnasta. Perustäytäntöönpanon asiakkaiden määrän arvioidaan olevan 80 % koko

velallismäärästä. Lisäksi on tarkoitus keskittää eräitä muitakin toimintoja, joista esimerkkinä mainittakoon asioiden kirjaaminen.

Jo aikaisemmin on keskitetty niin sanottu erikoisperintä, jolla tarkoitetaan erityistä selvittelyä vaativien velallisten asioiden keskittämistä erikoisperintäyksiköille, joilla on laajemmat resurssit hoitaa näitä aikaa vieviä ja suurta työmäärää edellyttäviä asioita. Vastaisuudessa tästä tultaisiin käyttämään nimitystä erityistäytäntöönpano.

Ulosottovalitusasioiden käsittelypaikan määräytyminen

Rakenneuudistuksen vuoksi nykyisin voimassa olevaa ulosottokaarta joudutaan muuttamaan useilta eri osin. Voimassa olevan ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n mukaan ulosottoasioihin haetaan muutosta siltä käräjäoikeudelta, jonka tuomiopiirissä täytäntöönpanotoimi on suoritettu. Rakenneuudistuksen vuoksi tätäkin lainkohtaa joudutaan arvioimaan uudelleen ja tältä osin lopullinen kannanotto tullaan esittämään ulosottokaaren muutosehdotusten yhteydessä.

Tätä lainkohtaa joudutaan arvioimaan uudelleen sen vuoksi, että perustäytäntöönpanon piiriin kuuluvien velallisten asioiden käsittely tullaan edellä kerrotuin tavoin järjestämään valtakunnalliseksi toiminnoksi, jolloin velalliseen kohdistuvat täytäntöönpanotoimet voidaan tosiasiallisesti suorittaa hyvinkin kaukana hänen asuinpaikkakunnaltaan. Tämän vuoksi ulosottovalitusasian käsittelypaikan määräytyminen täytäntöönpanotoimen suorittamispaikan perusteella olisi sattumanvaraista eikä olisi asianmukaista, että ulosottovalitusasia käsiteltäisiin jopa useiden satojen kilometrien päässä velallisen asuinpaikkakunnalta. Tältä osin ulosoton rakenneuudistuksen yhteydessä joudutaan harkitsemaan siis sitä, tulisiko ulosottovalitusasian käsittelypaikka määräytyä perustäytäntöönpanon osalta täytäntöönpanotoimen suorittamispaikan sijaan velallisen asuinpaikkakunnan mukaan. Tosin perustäytäntöönpanoa koskevat ulosottovalitusasiat edellyttäisivät vain aivan poikkeuksellisissa tapauksissa suullista käsittelyä käräjäoikeudessa, joten asian vaikutus ei tämä huomioon ottaen olisi kovin suuri, vaikka säännös tältä osin jäisi ennalleen. Kun istuntoja jouduttaisiin kuitenkin ehkä jonkin verran järjestämään, ei olisi velallisen kannalta kohtuullista, että se edellyttäisi huomattavaa matkustamista.

Laajan täytäntöönpanon ja erityistäytäntöönpanon osalta on ajateltu niin, että ulosottovalitusasian käsittelypaikka määräytyisi edelleen täytäntöönpanotoimen suorittamispaikan mukaan.

Ulosottovalitusasioita käsittelevien käräjäoikeuksien määrä

Ulosottovalitusasioiden määrä on suhteellisen vähäinen eli vuositasolla noin 1.300 kappaletta vuodessa. Tähän nähden ja kun ulosottoasioiden käsittely edellyttää erityisasiantuntemusta, on keskittäminen tarpeellista ja oikeasuuntaista kehitystä, joten Valtakunnanvoudinvirasto puoltaa ulosottovalitusasioita käsittelevien käräjäoikeuksien määrän supistamista yhdeksään käräjäoikeuteen.

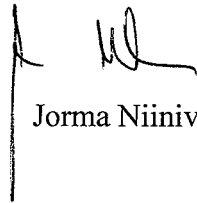
Hallituksen esityksessä ehdotetaan ulosottovalitusasioita käsitteleviksi käräjäoikeuksiksi Ahvenanmaan, Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen käräjäoikeuksia. Hallituksen esityksessä on otettu huomioon Valtakunnanvoudinviraston asian aikaisemmissa vaiheissa esittämissä lausunnoissa esiin tuotu toive siitä, että ulosottovalitusasioita käsittelevinä tuomioistuimina säilyisivät ne tuomioistuimet, joiden sijaintipaikkakunnilla toimivat ulosoton erikoisperintäyksiköt. Näin siksi, että erikoisperintäasioiden ulosottovalituskäsittelyt edellyttävät lähes poikkeuksetta suullista käsittelyä.

Yhteenveto

Ulosoton rakenneuudistuksen johdosta ulosottokaarta tullaan ehdottamaan muutettavaksi monin osin. Mikäli tässä yhteydessä ehdotetaan myös ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n muuttamista ulosottovalitusasian käsittelypaikan osalta edellä kerrotuin tavoin, tulisi tämä muutos voimaan samaan aikaan kuin tuomioistuinlain muuttamiseen perustuva ulosottokaaren samaa lainkohtaa eli ulosottokaaren 11 luvun 2 §:ä koskeva muutos. Erona olisi vain se, että ulosoton rakenneuudistukseen perustuva muutos koskisi kyseisen pykälän kolmatta momenttia ja tuomioistuinlain muutokseen perustuva muutos koskisi toista momenttia.

Mikäli rakenneuudistuksen yhteydessä joudutaan edellä kerrotun tavoin muuttamaan myös ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n kolmatta momenttia, ei tällä muutoksella kuitenkaan olisi merkitystä ulosottovalitusasioiden määrään niin, että se vaikuttaisi nyt ehdotettujen ulosottovalitusasioita käsittelevien käräjäoikeuksien tuleviin asiamääriin. Toisaalta, jos sitä ei muutettaisi eli ulosottovalitusasian käsittelypaikka määräytyisi myös perustäytäntöönpanon osalta täytäntöönpanotoimen suorittamispaikan mukaan, saattaisi tämä merkitä huomattaviakin asiamäärien muutoksia eri käräjäoikeuksissa riippuen siitä, missä päin maata perustäytäntöönpanoa koskevat täytäntöönpanotoimet suoritetaan.

Johtava hallintovouti

Jorma Niinivirta